

Valodas konsultācijas: elektroniskā datubāze

<https://valodaskonsultācijas.lv/lv/questions/1029>

Jautājums

Vai pareizi ir *kuģa ātrums **pa straumei*** vai *kuģa ātrums **pa straumi***?

Atbilde

Abi varianti ir pareizi, atšķiras tikai izteiktā nozīmes nianse.

Prievārds *pa* var biedroties gan ar akuzatīvu, gan ar datīvu atkarībā no prievārda konstrukcijas nozīmes.

Prievārds *pa* biedrojas ar akuzatīvu, ja prievārda konstrukcija izsaka vietas vai laika nozīmi:

pastaigāties pa parku, pa dienu neviena nav mājās.

Prievārds *pa* biedrojas ar datīvu,

ja prievārda konstrukcija norāda uz dalāmības vai atbilstības attieksmi:

iet pa vienam, darīt kādam pa prātam, uz katra zara pa ziedam;

ja prievārda konstrukcija raksturo darbības veidu:

cirvis nolikts pa grābienam, tas man nav pa kabatai, palaist pa vējam, vilkt tīklus pa straumei.

Darbības veida izteikšanai *pa* mūsdienās lieto reti, tikai ar dažiem lietvārdiem, tāpēc konstrukcija *pa straumei* (kādā veidā?) var likties neierasta, tomēr tā nav aplama. Protams, šajā gadījumā iespējams lietot arī akuzatīvu, izsakot vietas nozīmi: *kuģa ātrums pa straumi ir...* (pa kuriem?).

Avoti

Nītiņa, D. Prievārds (prepozīcija). *Latviešu valodas gramatika*. Atb. red. D. Nītiņa, J. Grigorjevs. Rīga : LU Latviešu valodas institūts, 2013, 626. lpp.

Grabis, R. Prievārds. *Mūsdienu latviešu literārās valodas gramatika 1. daļa*. Atb. red. E. Sokols. Rīga : Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība, 1959, 746. lpp.

